

ONDERZOEK:
Waregem, Goossenssite

Voorliggend document is een:

Melding vooronderzoek	
Verslag van resultaten	
Programma van Maatregelen	+
©Niets uit deze uitgave mag worden veeleelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Hembyse Archeologie.	

INHOUDSOPGAVE

1	Situering binnen het archeologietraject	2
2	Inhoud en opbouw van het document	3
3	Bijlagen.....	3

2 Inhoud en opbouw van het document

Het voorliggende document bevat volgende onderdelen:

DEEL 1	Administratieve fiche	+
DEEL 2	Beschrijving van het onderzoeksgebied	
DEEL 3	Onderzoeksopdracht: bureaustudie	
DEEL 4	Onderzoeksopdracht: landschappelijke boringen	
DEEL 5	Onderzoeksopdracht: prospectie met ingreep in de bodem	
DEEL 6	Assessment van landschappelijke data	
DEEL 7	Assessment van aardkundige data	
DEEL 8	Assessment van historische data	
DEEL 9	Assessment van archeologische data	
DEEL 10	Synthese en waardering	+
DEEL 11	Omschrijving van de maatregelen	

3 Bijlagen

Het voorliggende document is voorzien van volgende bijlagen:

BIJLAGE 1	Inventaris (plannen)
BIJLAGE 2	Boorrapporten extern (DOV, ...)
BIJLAGE 3	Geplande toestand van het onderzoeksgebied: plannen, sneden, ruimtelijke visie, ...
BIJLAGE 4	Foto's van het plaatsbezoek
BIJLAGE 5	Sloopopvolgingsplan
BIJLAGE 6	Kaarten op A4 (kadasterkaart)

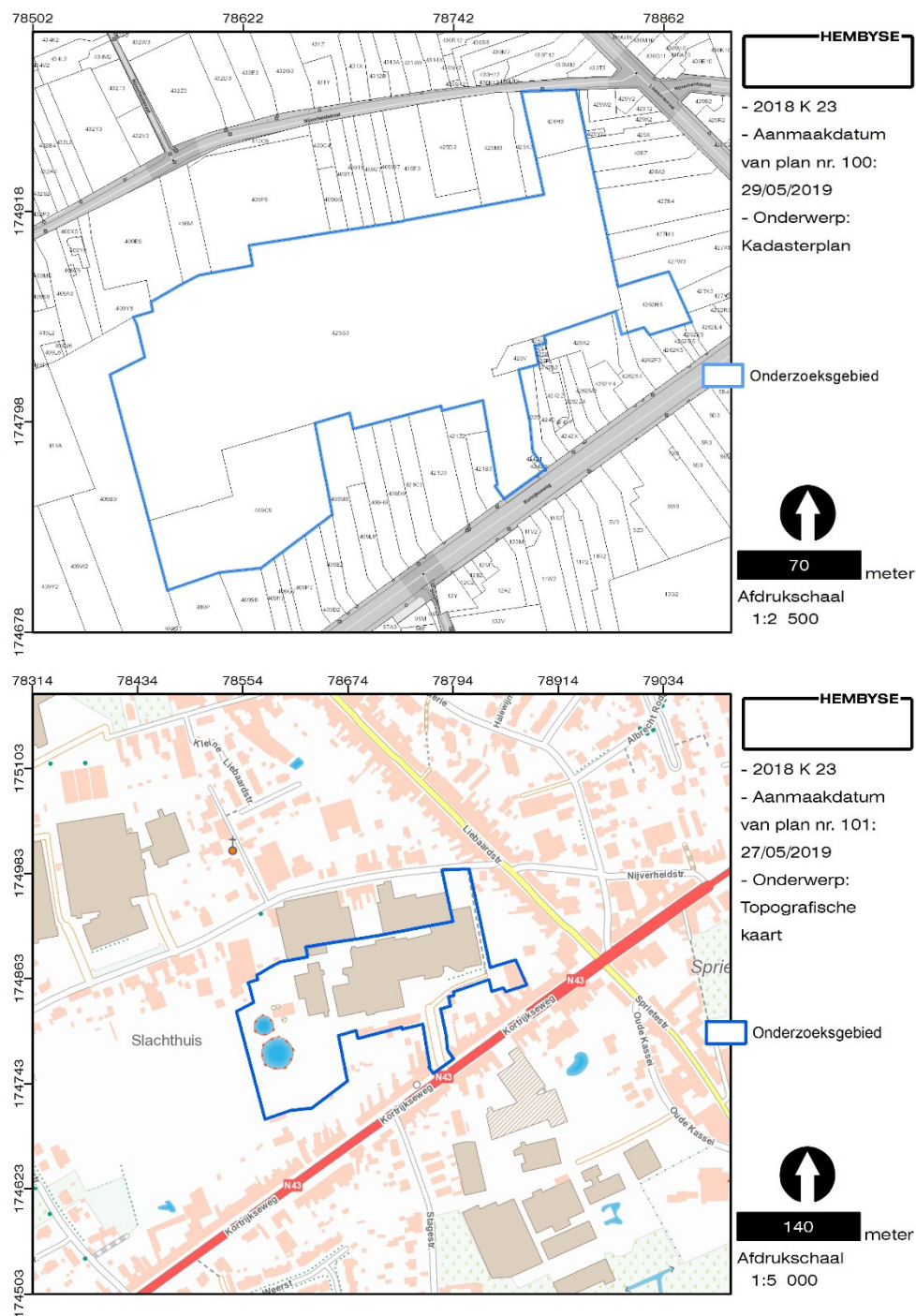
ONDERZOEK:
Waregem, Goossenssite

ONDERDEEL	1
Administratieve fiche/Privacyfiche	
<i>©Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Hembyse Archeologie.</i>	

INHOUDSOPGAVE	
1	Situering van het onderzoek 2
2	Projectcodes 4
3	Betrokken actoren..... 4
4	Bewaring van de data 5
Figuur 1.	Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de kadasterkaart en de topografische kaart. 3
Figuur 2.	Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de Vlaamse gemeenten en de IOED-dekking..... 6

1 Situering van het onderzoek

Gewest	Vlaams Gewest	
Gemeente	Waregem	
Deelgemeente	Beveren-Leie	
Straat en straatnummer	Kortrijkseweg 361	
Kadastrale situering	Afdeling	4
	Sectie	A
	Percelen	424/02T; 425V2; 409C9; 426H3; 426/02H5; 425S3; 424/02W; 425V; 426/02X4 (deels)
Lambert 72-coördinaten	NO	X: 78811,706 x Y: 174988,035 m
	ZW	X: 78578,71 x Y: 174702,543 m
Oppervlakte	38906,91 m ²	3,89 ha
Oppervlakte bodemingreep	34762,96	0,34 ha
Datum van toekenning van de opdracht	31 oktober 2018	
Wettelijk kader	Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.	
	Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014.	
Opgemaakt volgens CGP	Versie 4.0	
Duur van het onderzoek	7 werkdagen	
Kostprijs van het onderzoek (privacyfiche)	[REDACTED]	

Figuur 1. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de kadasterkaart en de topografische kaart.

Voor een gedetailleerde kadasterkaart met aanduiding van de kadasternummers wordt verwezen naar de bijlage van dit dossier.

2 Projectcodes

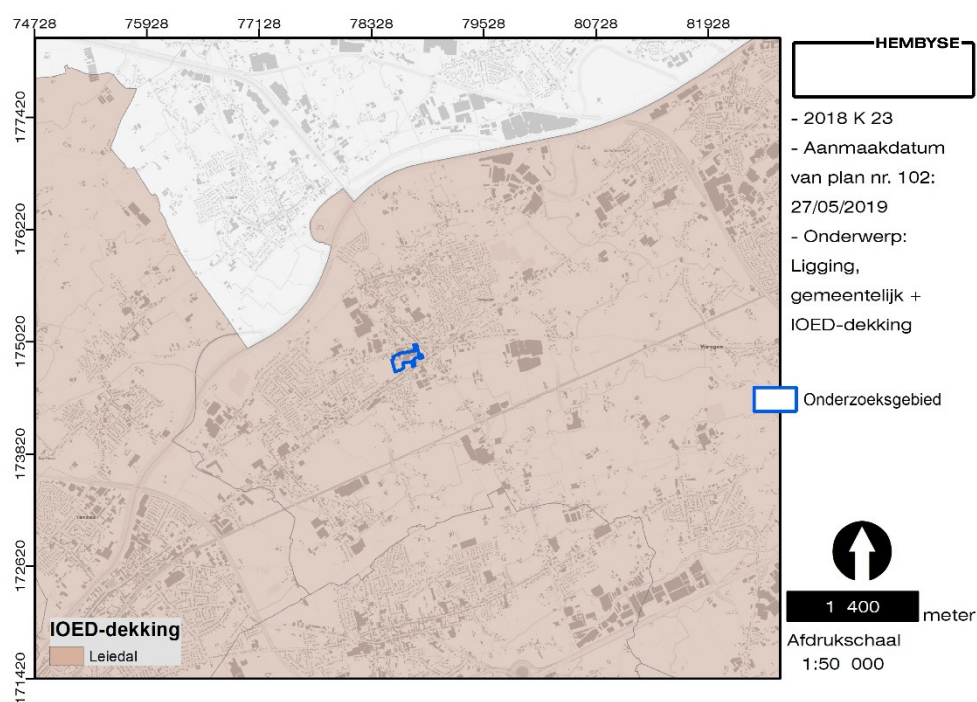
Bureaustudie	2018 K 23
Landschappelijke boringen	n.v.t.
Verkennde boringen	n.v.t.
Waarderende boringen	n.v.t.
Prospectie met ingreep in de bodem	n.v.t.
Opgraving	n.v.t.
Interne projectsigle Hembyse bvba	WAR-GOO

3 Betrokken actoren

Erkend archeoloog (rechtspersoon)	Hembyse bvba (OE/ER/Archeoloog/2017/00193)		
Erkend archeoloog (natuurlijk persoon)	Bart De Smaele (OE/ERK/Archeoloog/2015/00070)		
	Hadewijch Pieters (OE/ERK/Archeoloog/2017/00168)		
Geraadpleegde (regio)specialisten	Nvt.		
Initiatiefnemer (privacyfiche)	██████████		
	██████████		
	██████████		
	<table> <tr> <td>Privaatrechtelijk</td><td>Publiekrechtelijk</td></tr> </table>	Privaatrechtelijk	Publiekrechtelijk
Privaatrechtelijk	Publiekrechtelijk		
Omgevingsvergunning:	<table> <tr> <td>Stedenbouwkundige handelingen</td><td>Verkaveling van gronden</td></tr> </table>	Stedenbouwkundige handelingen	Verkaveling van gronden
Stedenbouwkundige handelingen	Verkaveling van gronden		

4 Bewaring van de data

Plaats en jaar van uitgave	Gent, 2019
Wettelijk depot	ISSN 2566-2732
Onderzoeksrapport Hembyse Archeologie, volgnummer:	64
Bibliografische referenties	De Smaele B. & Pieters H., 2018. <i>Archeologienota naar aanleiding van de herinrichting van een bedrijventerrein op de voormalige Goossenssite te Waregem</i> , Onderzoeksrapport Hembyse Archeologie 64, Gent.
Bewaring van archief en ruwe data	Hembyse bvba Kastanjestraat 26, 9000 Gent
Zakelijkrechthouder van het archeologisch ensemble (privacyfiche)	■■■■■■■■■■ ■■■■■■■■■■ ■■■■■■■■■■■■■■■■■■■■
Bewaring archeologisch ensemble	n.v.t.
Gebruiker van het archeologisch ensemble	n.v.t.
Bevoegde IOED	IOED Leiedal
Bevoegd Onroerend Erfgoeddepot (definitieve bewaarplaats van het archeologisch ensemble)	Trezoor Vier Linden 1 8501 Kortrijk

Figuur 2. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de Vlaamse gemeenten en de IOED-dekking.

ONDERZOEK:

Waregem, Goossenssite

ONDERDEEL

10

Synthese en waardering

INHOUDSOPGAVE

1	Datering en interpretatie van de dataset	2
1.1	Volledigheid van de dataset	2
1.2	Huidige dataset.....	2
1.3	Waardering van de archeologische site	4
1.4	Impact van de geplande werken	4
2	Vervolgtraject	6
2.1	Antwoord op de onderzoeksvragen.....	6
2.2	Afweging van de te nemen maatregelen	7
2.3	Bepaling van de te nemen maatregelen	7
2.4	Randvoorwaarden.....	8
3	Bibliografie.....	9
4	Lijst van figuren	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

1 Datering en interpretatie van de dataset

1.1 Volledigheid van de dataset

Het onderzoek kadert in de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen, met het oog op de herinrichting van een voormalige slachthuissite.

Het uitgevoerde vooronderzoek dat in het Verslag van Resultaten is verwerkt, is een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem in de vorm van een bureaustudie.

Het bureauonderzoek kon volledig worden uitgevoerd:

- het plangebied kon worden afgebakend, zowel landschappelijk als kadastraal
- reeds verstoorde zones zijn in kaart gebracht
- de gekende ecologische en aardkundige data zijn geïnventariseerd
- de gekende archeologische en historische waarden en indicatoren van het onderzoeksgebied zijn geïnventariseerd
- het betreft een archeologienota in het kader van de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen, waarbij de geplande bodemingrepen in kaart zijn gebracht
- er werd een terreinbezoek en een visuele inspectie van het projectgebied uitgevoerd zowel met het oog op het bepalen van de verdere onderzoeksstrategie als voor het registreren van relevante archeologische en landschappelijke indicatoren

2

Het onderzoek heeft, in zijn huidige vorm, de mogelijkheid geboden een historisch en archeologisch overzicht van het projectgebied te schetsen en om de gepaste maatregelen –enkel indien er bewaarde archeologische sites aanwezig zijn- voor het verdere verloop van het archeologische traject uit te tekenen.

1.2 Huidige dataset

Men kan zich uiteindelijk afvragen of er middels het raadplegen van de historische data, de historische kaarten, de luchtfoto's en de gekende archeologische gegevens voldoende elementen zijn om de historische en archeologische realiteit van het huidige onderzoeksgebied te bepalen.

De bureaustudie heeft aangetoond dat het projectgebied nagenoeg volledig verhard is en bebouwd is met industriële gebouwen. Het bevindt zich op een kouterrug op de zuidelijke oever van de Leie. Een dergelijke combinatie van geomorfologische elementen binnen een landschap oefent een grote aantrekkingskracht uit op de mens en dit doorheen alle tijden. De aardkundige data wijzen dan weer op een situatie waarbij aan het einde van het Pleistoceen en het begin van het Holoceen de top van de Pleistocene afzettingen aan de oppervlakte aanwezig was. Dit betekent dat de sporen van de eerste bewoners van het gebied na de laatste ijstijd, zich vlak aan de oppervlakte zouden moeten bevinden. Er zijn

immers **geen aanwijzingen voor afgedekte paleo-horizonten**. Indien de resten van deze eerste bewoning door bodemvorming zowel in de oppervlakte als in de diepte in dit quartaire sediment zouden zijn verplaatst, zouden deze in theorie bewaard kunnen zijn, ware het niet dat er sprake is van een **bodem waarbij de bovenste 30 centimeter van de laat-Pleistocene sedimenten in de bouwvoor is opgenomen en dus is verstoord**. Men kan binnen het onderzoeksgebied in theorie op dieper niveau een droge lemige zandbodem met een verbrokkelde textuur B-horizont verwachten, wat wijst op een voormalig gebruik als **akkerland**. Op basis van deze elementen kan er van worden uitgegaan dat het gebied ten minste sinds het midden van de 18^e eeuw een akkerland was, langsheen de verbindingsweg tussen Kortrijk en Gent.

Na de Tweede Wereldoorlog lijkt de bewoning toe te nemen en zich langs deze assen te verspreiden. Binnen het onderzoeksgebied wordt het eerste slachthuis dan voor een eerste keer weergegeven op het historische kaartmateriaal. Doorheen de jaren vinden verschillende aanpassingen en uitbreidingen plaats, tot het volledige onderzoeksgebied is volgebouwd. Eind 2016 worden de activiteiten op het grondgebied Waregem stopgezet, en verhuist de firma naar Tielt.

Op basis van de archeologische data in de omgeving van het onderzoeksgebied kan gesteld worden dat er voor het gebied vanuit een aardkundige en historische benadering een verwachting is naar de aanwezigheid van archeologische sporen en structuren, aangezien het onderzoeksgebied zich in een zone bevindt die (landschappelijk) eerder aansluit bij de historische kern van Beveren-Leie, waar sporen uit de Metaaltijden, de inheems-Romeinse periode en de Volle Middeleeuwen werden aangetroffen. De dorpskern zelf gaat dus terug op een oude nederzetting. Het blijkt echter dat er duidelijke aanwijzingen zijn dat er geen archeologisch erfgoed meer moet worden verwacht: wanneer deze gegevens worden teruggekoppeld naar de gegevens van de bestaande (infrastructuurle en aardkundige) toestand van het onderzoeksgebied, kan worden gesteld dat **de industriële bebouwing een zeer grote impact heeft gehad op de mogelijke aanwezigheid van archeologische sporen en structuren**.

Een vergelijkbare waardering is reeds gebeurd voor de bekrachtigde archeologienota's voor de herbestemming van de Fondatelsite¹ (Herne, VI.-Br.) en dichterbij het huidige onderzoeksgebied voor de verkaveling van de Francarsite te Deerlijk (W.-VI.)². De kans op het aantreffen van goed bewaarde archeologische sites op voormalige industriële terreinen wordt over het algemeen als zeer laag ingeschat. De afwezigheid van een bewaard akkerland onder de industriële architectuur wordt bevestigd door de boringen die op het terrein zijn gezet en dus blijkt geven van de meest recente aardkundige toestand, waarbij het volledige terrein verstoord blijkt te zijn.

¹ De Smaele & Pieters, 2018a.

² De Smaele & Pieters, 2018b.

1.3 Waardering van de archeologische site

Op basis van de gegevens van de bureaustudie kan dus worden gesteld dat:

- Het onderzoeksgebied bevindt zich op een lichte verhevenheid in het landschap, die ontstaan is door fluviatiele afzettingen tijdens het Pleistoceen.
- In de quartair-geologische data kan worden afgelezen dat de laat-Pleistocene sedimenten in het Holoceen niet zijn afgedekt en dat deze sedimenten dus dagzomen.
- Op basis van de bodemkaart blijkt dat de bovenste delen van de laat-Pleistocene sedimenten in de bouwvoor (landbouw) zijn opgenomen, waardoor kan worden besloten dat er geen afgedekte (oude) maaiveldniveaus binnen het projectgebied aanwezig zijn. De antropogene horizonten (ploegvoor) liggen immers rechtstreeks op de Pleistocene sedimenten !
- Er bijgevolg geen aanwijzingen zijn voor de aanwezigheid van begraven paleo-bodems (door Holocene processen afgedekte niveaus of B-horizonten, ...), waardoor er geen kans is op het aantreffen van steentijdartefactensites (uit de overgang van het Laat-Pleistoceen naar het Holoceen, bijvoorbeeld Mesolithische sites).
- In theorie blijft in een akkerland de kans op de aanwezigheid van sporensites (grondsporen) mogelijk, tenzij er een verstoring van het akkerland kan worden vastgesteld. Dit strookt met de vaststellingen van het archeologisch onderzoek in de regio.
- De recente verstoring van de bodem door de bouw van de bedrijfsinfrastructuur sinds de tweede helft van de 20^e eeuw reikt voldoende diep in het sediment om de bewaring van goed bewaarde sporensites (grondsporen) uit te sluiten. Aangezien het archeologisch niveau waarop sporensites kunnen voorkomen zich vrij ondiep bevindt, is de kans zeer groot dat de bestaande bebouwing een nefaste impact heeft gehad op het bodemarchief.

Op basis van de ingezamelde onderzoeksdata kan dus worden gesteld dat er binnen het huidige onderzoeksgebied geen archeologische sporen of structuren aanwezig zijn die een potentieel op archeologische kenniswinst bevatten. De vastgestelde verstoringen van de bodem beperken immers het potentieel op het aantreffen van goed bewaarde grondsporen. De geplande herinrichting van de site heeft dan ook geen impact op de archeologische kennis.

1.4 Impact van de geplande werken

Op basis van de inzichten, verworven in de geplande werken binnen het projectgebied, kan worden gesteld dat de impact van de geplande werken bestaat uit een gedeeltelijke verstoring van het bodemarchief.

Hiervoor is gepland (zie ook deel 2 van de archeologienota voor meer details):

- Het renoveren van een deel van de bestaande bebouwing
- Het slopen van een deel van de aanwezige infrastructuur
- Het opruimen van de reeds gesloopte delen
- De nieuwbouw van een aantal bedrijfsunits
- Uitbreken en opnieuw aanleggen van verharding
- Rooien van een aantal bomen
- Het inrichten van een aantal groenzones

Gelet op het feit dat in het volledige onderzoeksgebied weinig tot geen kans is op het aantreffen van bewaarde archeologische sporen en structuren die een potentieel op kenniswinst bevatten, dienen geen maatregelen genomen te worden teneinde deze archeologische structuren en de daarin vervatte kennis te behoeden voor vernietiging.

De geplande werken hebben dus geen negatieve impact op het archeologisch kennispotentieel.

2 Vervolgtraject

2.1 Antwoord op de onderzoeksvragen

Voorafgaand aan het onderzoek is een aantal onderzoeksvragen gesteld, die onderliggend kader vormen voor de opzet van het onderzoek.

Bureauonderzoek:

- *Welke aanwijzingen bieden de bestaande landschappelijke en geologische bronnen aangaande de bewaringstoestand van eventueel aanwezig archeologisch erfgoed?*

De bestaande landschappelijke en geologische bronnen duiden op een laat-Pleistocene situatie die ongunstig is voor het aantreffen van sporen van menselijke activiteiten. De bestaande landschappelijke en geologische bronnen duiden ook op een Holocene landschappelijke situatie op een verhevenheid in het landschap, waarop ten westen van het onderzoeksgebied de historische kern van Beveren-Leie is ontstaan. Naar bewaring van archeologische sporen en structuren bieden deze data geen specifieke verwachting.

- *Welke aanwijzingen bieden de bestaande historische en archeologische bronnen over het aanwezige archeologisch erfgoed?*

Het gebied bevindt zich op een landschappelijke situatie die traditioneel beschouwd wordt als archeologisch waardevol of een hoog potentieel bevattend.

- *Wat is de impact van de geplande werken op het eventueel aanwezige archeologisch erfgoed?*

De geplande werken voorzien een gedeeltelijke verstoring van het bodemarchief: een deel van de bestaande bebouwing blijft immers behouden en wordt gerenoveerd, een groter deel van de bestaande bebouwing wordt afgebroken en heropgebouwd met bedrijfsunits (89,3%).

- *Is verder vooronderzoek of onderzoek noodzakelijk? Zo ja, welke is de te volgen strategie?*

Vooronderzoek met ingreep in de bodem is, gezien de gekende verstoring en versnippering van de bodem, niet noodzakelijk voor een volledige waardering van het archeologisch kennispotentieel van de site. Het beschermen van het bodemarchief binnen het onderzoeksgebied is niet noodzakelijk, aangezien er -ten gevolge van de reeds aanwezige bodemverstoringen- een zeer lage kans is op het aantreffen van elementen met een archeologische erfgoedwaarde. Het uittekenen van een vervolgstategie met te nemen maatregelen (Programma van Maatregelen) is niet noodzakelijk.

2.2 Afweging van de te nemen maatregelen

Het volledige archeologietraject wordt bepaald als een traject van verschillende onderzoeksmethodes, waarbij dient te worden afgewogen of deze individuele onderzoeksmethodes mogelijk, nuttig, schadelijk en/of noodzakelijk zijn. In deze fase van het onderzoekstraject is een bureauonderzoek uitgevoerd en de onderstaande tabel geeft weer welke onderzoeksmethodes in het volledige archeologietraject MOGELIJK, NUTTIG, SCHADELIJK en NOODZAKELIJK zijn.

<i>Soort onderzoek</i>	<i>Mogelijk</i>	<i>Nuttig</i>	<i>Schadelijk</i>	<i>Noodzakelijk</i>	<i>Evaluatie</i>
Bureauonderzoek	JA	JA	NEE	JA	Is reeds uitgevoerd.
Archiefonderzoek	JA	NEE	NEE	NEE	Op basis van het huidige bureauonderzoek is de kans op het aantreffen van informatie die het advies zou veranderen zeer klein.
Geofysisch onderzoek	JA	NEE	NEE	NEE	Er zijn geen specifieke onderzoeksvragen die middels geofysisch onderzoek beantwoord kunnen worden. De bodembedekking laat dit niet toe.
Veldkartering	NEE	NEE	NEE	NEE	De bodembedekking laat dit niet toe.
Landschappelijke boringen	JA	NEE	NEE	NEE	De bodemkundige data bieden reeds geen aanwijzingen dat het onderzoeksgebied afgedekte of bewaarde paleo-horizonten bevat.
Verkennde en waarnemende archeologische boringen	JA	NEE	NEE	NEE	De bodemkundige data bieden reeds geen aanwijzingen dat het onderzoeksgebied afgedekte of bewaarde paleo-horizonten bevat.
Proefsleuven/-putten	NEE	NEE	NEE	NEE	Er is geen verwachting naar de aanwezigheid van goed bewaarde archeologische sporen of structuren die middels een prospectie met ingreep in de bodem dienen te worden gewaardeerd.
Andere	NEE	NEE	NEE	NEE	Nvt.

Op basis van deze evaluatie en de reeds uitgevoerde onderzoeken, kan gesteld worden dat het archeologietraject als volledig kan worden beschouwd.

2.3 Bepaling van de te nemen maatregelen

Binnen het projectgebied zal het bodemarchief door het afbreken van een deel van de bestaande bebouwing en het oprichten van enkele nieuwbouw bedrijfsunits

verstoord worden, waardoor strikt gezien een behoud van het mogelijk aanwezige archeologisch erfgoed in situ niet mogelijk is.

Gezien het feit echter dat de ingezamelde data aangetoond hebben dat het onderzoeksgebied geen potentieel tot archeologische kenniswinst bevat, worden verdere maatregelen niet noodzakelijk geacht. De impact van de werken op het archeologisch kennispotentieel en dus het mogelijke verlies aan historische en archeologische kennis is verwaarloosbaar en aanvaardbaar.

In deze optiek is het uittekenen van het vervolgtraject niet noodzakelijk en het omschrijven van gedetailleerde maatregelen is niet noodzakelijk.

2.4 Randvoorwaarden

Op basis van de beschikbare data kan worden gesteld dat de kans op het aantreffen van archeologische resten die een potentieel op kenniswinst herbergen, heel erg klein is. Er wordt geen verder onderzoek geadviseerd en het opnemen van randvoorwaarden bij de archeologienota is niet noodzakelijk.

Enige randvoorwaarde: **na het bekomen van de omgevingsvergunning voor de geplande bouwwerken is de melding van archeologische toevalsvondsten wettelijk verplicht (artikel 5.1.4 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013).**

3 Bibliografie voor deel 10

Naslagwerken

Borremans M., 2015. *Geologie van Vlaanderen*, Academia Press, Gent.

De Smaele B. & Pieters H. 2018a. *Archeologienota voor de afbraak van de Fondatelsite en de daarop volgende woonuitbreiding te Herne*, Onderzoeksrapport Hembyse Archeologie 29, Gent.

De Smaele B. & Pieters H., 2018b. *Archeologienota naar aanleiding van de ontwikkeling van de Francarsite te Deerlijk*, Onderzoeksrapport Hembyse Archeologie 66, Gent.

Vandeputte O., 1995. *Gids voor Vlaanderen. Toeristische en culturele gids van de Vlaamse gemeenten*, Uitgeverij Lannoo, Tielt.

Van Zijverden W. & De Moor J., 2014. *Het groot profielenboek; Fysische geografie voor archeologen*, Leiden.

Online bronnen:

<http://www.geopunt.be/>

<https://www.dov.vlaanderen.be/>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/>

<https://cai.onroerenderfgoed.be/>

